

KÜL A L E H T nr 101

Tsooru mõis, Litsmetsa, Luhametsa, Piisi, Roosiku, Savilöövi, Kikkaoja, Viirapalu

VABADUSPARK JÄLLE PILDIS

Kahtlemata võib Tsooru kandis viimase kuu üheks tähtsamaks ja suurimaks sündmuseks lugeda 11. novembril Roosiku külas Kaitseliidu Võrumaa maleva uute liikmete vandetootuse andmist.

Ajalugu tegi justkui väikese tagasivaate, kui teisipäeva õhtul enne kella kuut rivistusid kaitseliitlased Lepistu koolimaja õuele. Siit suunduti, tõrvikud käes, kolonnis sõduritele kohase muusika saatel õueküünaldega valgustatud teed mööda Lepistu kooli parki. Mööduti mälestuskivide rivist, mille paigaldanud Lepistu kooli lõpuklasside õpilased. Noorkaitseliitlaste sihtpunktiks oli sel korral Vabadussõjas langenute mälestuseks paigaldatud kivi, mis oli samuti valgustatud elava tulega.

Seljaga koolimaja poole, vaade 11. novembril 1918. aastal loodud Eesti Kaitse Liidu mõned aastad hiljem vabaduse eest võideldes langenute nimedetahvlile, loeti üheskoos ette vandetootus. Üksi aga astuti rivist välja, asetati käsi mõõgale ning töötati vannet täita.

Need olid ülevad hetked. Öhtutundi mahtus veel mitu sõnavõttu. Kaitseliitlane ning Lepistu kooli vilistlane Aivar Kroonmäe andis lühiülevaate pargi rajamise ja mälestustahvli ajaloost. Tema jutust jäi kõlama, et ligi 70 aastat tagasi esimesi puid istutades nimetati umbes poole hektari suurune maalapike Vabaduse tammikuks. Sümboliseerib ju tamm ikkagi meie mõtetes midagi jäädavast. Elus pole see päris nii. Tammedest on pargis järgi ainult üksikud ja needki oma ilu kaotanud. On aga asi, mis veelgi jäädavam - NIMI. Nii ongi Tsooru juurtega kaitseliitlased võtnud nõuks taastada pargi esialgse nime - Vabaduspark. Edu neile oma eesmärgi poole pürgimisel!

Kalle Nurk
Roosiku külanavem

TSOORU NÄITERING

Tsooru näiteringi tegevusest küündivad andmed 20. sajandi algusesse, kui Tsooru Haridusselts püüdis sammu pidada Luhametsa küla näitlejatega. Nii on näitlemine tsoorulastele läbi põlvkondade üpris tugevalt sisse juurdunud.

Tsooru näitering 1961. aastal karnevalikostüümides.

Pildid Helgi Jõgeva erakogust

Helgi Jõgeva meenutab: Kui asusin tööle J. M. Sverdlovi nimelisse kolhoosi, on algusaastatest hästi mees tsoorulastest näitlejate järjekordne esietendus. Rahvast oli saali kogunenud nii palju, et minule istekohta ei jätkunud. Imetlesin tol korral lava, mis kujundatud palkmaja seina meenutavate kulissidega. Hiljem sain teada, et need oli valmistanud kunstnikuandega Eduard Lepasaar. Neid kulisse kasutati Tsooru rahvamajas veel mõned aastad tagasigi.

Mõned aastad hiljem olin juba ise näitlejate keskel. Ei mäletagi enam täpselt, kuidas see juhtus. Kutsujaks oli juhendaja Koidula Kuus. Minu esimeseks rolliks oli peretütrega osa näidendis Neetud talu. Heino Paap mängis peigmeest. Heino ei olnud mulle sümpaatne ning seega oli osa raske mängida. Peremeest aga mängis meiereis töötav vanem mees, kelle nime ma kahjuks ei mäleta. Tema oli justkui lavalaudadele loodud, nõnda hästi oskas oma rolli välja tuua. Oma osa oli kõigil ilusti pähe õpitud ja etendus õnnestus väga hästi. Vaatamata sellele palusime ikkagi Koidil jälgida meie teksti ning vajaduse korral ette öelda. Tõenäoliselt jädi minu mänguga rahule, sest mängisin edaspidi veel paljudes etendustes.

Ikka ja alati juhtus ka midagi naljakat, mida hiljem meenutati. Kord pidin Viktor Uduga maha pidama pika dialoogi ja seejärel ta lavalt ära saatma. Minul aga ununes märkamatu tekst ja hakkasin juba pärast mõningaid lauseid Viktorit lava taha saatma. Tema aga vaatas mind mõistmatu näoga, puikles vastu ja püüdis mõista anda, et temal ka veel osa teksti ette kandmata. Mina aga ei jätnud enne jonnki, kui olin kaaspartneri kulisside taha toimetanud. Hiljem nalja kui palju. Kõik soovisid teada saada, mis minuga juhtus. Ja kindlasti oli ka vaatajatel huvitav jälgida mängu, mida polnud harjutatud ja ei kuulunud üldse etenduse juurde.

Näitlejad Kalev Tigane (vasakul) ja tema kõrval Helgi Jõgeva. Pilt on tehtud 1973. aastal.

Enne esietendust tehti tavaliselt pikalt proove. Mõnikord kutsus Koidi Võru kultuurimajast spetsialisti näpunäiteid jagama. Ega me selle järgi hiljem suurt mänginud, sest tõeline näitekunst on ikkagi midagi muud mis meie tegime. Aga midagi jäi ikkagi nendest õppetundidest ka külge.

Näitlejatest meenub Arne Leimann etenduses „Vargad“. Eino ja Helju Soikkast sai paar tänu näitemängule. Väga hästi mängis Kalev Tigane.“

Tsoorulased ootavad alati põnevusega päeva, millal publiku ette jõuab uus etendus. Praegu harjutatav „Pühapäev on tore päev“ peaks esietenduma 21. märtsil. Rahvale juba tuntud näitlejate hulgast on ka uusi. Näiteks Kangsti külalt Annely Visseli (pildil keskel seismas) mängu kohta jagab juhendaja Laine Keerov ainult kiidusõnu.

Kalle Nurk
Tsooru rahvamaja juhataja

KULTUURIELU TSOORUS ON GREENIS

On teada, et aktiivne kultuurielu Tsoorus on kestnud vähemalt üle saja aasta. Oleme uhkust tundnud, et tänu Tsooru mõisniku soetatud vaskpuhkpillidele osales Tsooru puhkpilliorkester esimesel üldlaulupeol. Väga palju kõneainet tekitas Eesti Vabariigi esimesel paarikümnel aastal Luhametsa küla kultuurielu, millega püüdsid sammu pidada ka seltsingud Sännas ja Tsoorus. Nõukogude võimu ajal võttis ideoloogilise kultuuri juhtimise enda kätte rajoonikeskus ja kommunistlik partei. Siiski tänu kolhoosielule suudeti elus hoida ka eesti rahvale omane laul, tants ja pillimäng. Kerkisid majandite vahenditest ehitatud kultuurikeskused. Ametiühingu ja kolhoosi toetaval käel lustis rahvas kohapeal ja sai ka ilma näha. Eesti Vabariigi taasiseseisvumisel anti ehitised vallavalitsuse haldustesse ning juba paarkümmend aastat on üle vabariigi vaba aja veetmise võimalused oma valla nägu. Ega päris õiget mõõdupuud polegi, kuidas rahvamajasid kokku lugeda, sest tänu külaelu aktiivsele liikumisele on paljudes kohtades rahva- ja kultuurimajade kõrvale kerkinud seltsimajad. Antsla vallas võime tänasel päeval kokku lugeda kuus suuremat keskust: Antsla kultuuri- ja spordikeskus, milles asub ka Antsla muusikakool, Antsla gümnaasium, Tsooru rahvamaja, Boose seltsimaja ja Kaika endine koolimaja.

Võib julgelt öelda, et Tsooru kandis poliitilised ilmamutused pole kultuurielu seganud. Läbi aastate on ühiste jõududega ikka edasi lauldud, mängitud ja tantsitud. Nii ka viimased paarkümmend aastat. Vallavalitsuse mõistval ja abistaval toel on kohapeal loodud mitmed rahvatühendused, kes sellele omalt poolt kaasa aidanud. Nii võib ära nimetada Tsooru Maanaiste Seltsi, MTÜ Tsooru Koidukiired ja V-klubi tegevuse. Tasapisi hakkasid seltsingute eestvedajad väsima, oma mõju avaldas majanduskriis ja rahva maalt väljavool. Ühtäkki arvas grupp tsoorulasi, et elu pole enam selline nagu tahaks ja midagi peaks muutma. Pead pandi kokku, peeti nõu ja plaan tehti teoks. Paberile kirjutati oma pahameel ning selle lahendamiseks pakuti välja, et edaspidi võiks Tsooru rahvamaja olla V-klubi halduses. Et asjal oleks ilmet, korjati juurde veel üle poolesaja allkirja. See kõik toimus tänavu maikuu alguses. Poole aastaga on pinged Tsoorus üpris tuliseks köetud. Mõni püüab tablettidega vererõhku madalamale saada. On ka „abivalmis inimesi“, kes aegajalt endast märku annavad ja hoolt kannavad, et pinged ei väheneks. Kus on lahendus? Kaua see edasi kestab? Kes on need poolsada inimest, kes räägivad 450 tsoorulase nimel? Millist rolli peab Tsooru rahvamaja täitma kohapealises elus? Ja nii edasi ja nii edasi. Küsimustel pole lõppu, kuid vastused on vaevatud tulema. Tsooru

TSOORU RAHVAMAJA KATLAMAJA LÄHEB ÜLE UUELE KÜTTELE

rahvas on lõhestunud ja tundub, et kohalikus kultuurielus pole varem nii suuri vastuolusid olnud. Kultuuri-laevuke on greenis. Kui sellele ei suudeta piiri panna, võime peagi seista olukorra ees, kus rahvamaja pole enam kellelegi vaja. Kas tõesti laseme asjal minna nii kaugele kui Lepistu kooliga! Lõpptulemusena näidatakse ikka meile endile näpuga, et saatsime oma lapsed teistesse koolidesse, ei sünnitanud lapsi juurde.

Aeg on see, mis toob lahenduse. Peagi aasta aega kohalikkude elu juhtinud uus võim on suutnud mõndagi ära teha. 20. novembriks pidid seltsingud ja üksikisikud esitama vallavalitsusse oma tegemiste rahastamise taotlused. Lähipäevadel selgub, palju on järgi jäänud tegusaid seltsinguid ja kas jätkub raha või pole hoopis rahastamist väärt planeeritavad ettevõtmised. Aasta lõpuks peab vallavalitsus kokku saama ka järgmise aasta eelarve. Meele teeb kurvaks, et teisipäeval, 18. novembril istus koos vallavolikogu kultuuri- ja hariduskomisjon ning seal vaieldi tuliselt, kas jätta Tsooru rahvamaja ringis osalemine maksuvabaks või maksustada samamoodi, nagu on seda tehtud pea 15 aastat Antsla kultuuri- ja spordikeskuses. Esiagne seisukoht jäi, et Tsooru rahvamajas tegutsevatel ringidel tuleb endale selgeks teha, miks nad koos käivad ja mida tahavad teha. Valla poolt on soojad ja valged ruumid ning ringijuhendaja töötasu, ülejäänud taskud peavad osalised ise täitma. Eks raha olegi see, mis paljudel kordadel elu paika paneb. Võib-olla hakatakse paremini mõistma, millist rolli täidab vallavalitsuse hallatav rahvamaja ja kas ikka seltsingu poolt juhitud kultuuriasutus on teisem kui praegune. Kindlasti on veel palju-palju muud, mis paneb meid ümbritsevat teistmoodi hindama. Veel viimane aeg on heita pilk peeglisse. Peagi on käes jõulukuu-rahukuu ja kaugel see uus aastagi. Sellisesse pingelisse õhk-konda, mis on tekkinud Tsoorus, ei taha hea meelega keegi elama tulla. Tsooru kant peab aga edasi elama seni, kuni suitseb viimane korsten. Head ja kainet järelemõtlemist, kallis kodukandi rahvas!

Kalle Nurk

HEA TSOORUKANDI RAHVAS!

Ootame teid Tsooru rahvamajja kolmapäeval 26. novembril kell 18

Kutsume teid arutlema, millised peaksid ja võiksid olla suhted kogukonnas?

Milline roll on rahvamajal piirkonnas?

Mida ootab rahvamaja elanikelt ja vastupidi?

Kuidas peaks toimima omavaheline koostöö?

Ootame teid mõtteid avaldama ja kaasa rääkima antud teemadel!

Vestlusringi veavad Merike Prätz ja Merle Tombak

Tsooru rahvamaja saalis on säilinud suur puuküttega ahi. Teine samasugune raudahi paiknes saali teises otsas ning lõhuti maha kui ruume hakati kütma vedelküttega. Veel on majas säilinud mõned väiksemad ahjud, mis aegade jooksul ükshaaval välja lõhutakse. Vanemad tsoorulased mäletavad talvekuudel jahedaid rahvamaja ruume. Saal oli enamasti külm ja köeti soojaks pidude ajaks. Seepärast toimusid ringitööd peamiselt tubades.

Tarmo Rimm (vasakul), Meelis Raudhein ja Aivar Niklus Tsooru katlamaja ümberseadistamas. Pilt on tehtud 20. novembril 2014.

Foto: Kalle Nurk

1999. aasta suvel algasid suured ümberehitustööd. Osa ahje lõhuti välja, seintele paigaldati Rootsi sõpruskommunist Säftelest saadud radiaatorid, maja otsas paiknev põranda sees olevate aukudega kuivkäimlast sai katlamaja. Praeguste WC-de asemel oli tol korral kinotehniku ruum. Praegugi on veel alles saali seinas neli kividega kinnimüüritud ava. Nende kaudu näidati filmi elektrimootoriga allakeritud kinolinale. 2010. aastal tegi Aivar Jõevere selle mootori uuesti töökorda ja nüüd kasutavad ekraani peamiselt Tsooru mälumängurid. 1999. aasta sügisel pandi katlamaja tööle ja alates sellest ajast on maja ruumid aastaringelt ühtlaselt soojad.

Katlamaja kütteks kasutati värvilist kütet. Seoses uuest aastast küttehindade ja -tingimuste muutumisega, tuli leida uus lahendus. Nii algasidki nädala alguses katlamajas ümberseadistamise tööd, mis kestsid nädala. Töid teostasid Tarmo Rimm ja Aivar Niklus, kes olid ümberehitusel ka 15 aastat tagasi. Kolmas töömees oli Meelis Raudhein. Need mehed töötavad ettevõttes Termoekspert ning hakkavad edaspidi hoolt kandma, et meie rahvamaja ruumid soojad oleksid.

Kalle Nurk

ÕNNITLEME SÜNNIPÄEVALAPSI

83	JAARMA	ELSA	25.12.1931	Savilöövi küla
80	KALDA	ILSE	06.12.1934	Piisi küla
80	LIEBERT	THEODOR	10.12.1934	Litsmetsa küla
74	LAIDVER	JÜRI	15.12.1940	Tsooru küla
73	LIIBERT	AGU	31.12.1941	Litsmetsa küla
71	SOIKKA	EINO	25.12.1943	Viirapalu küla
69	ILVES	LEO	05.12.1945	Kikkaoja küla
65	LOKK	TOIVO	27.12.1949	Tsooru küla
65	VASSILJEV	VLADIMIR	22.12.1949	Tsooru küla
63	VEIDE	REIN	23.12.1951	Roosiku küla
62	ANTSOV	MART	24.12.1952	Tsooru küla
58	KOOBAKENE	AIVAR	18.12.1956	Tsooru küla
56	HORG	VILJA	22.12.1958	Savilöövi küla
56	RÄTSEP	ESTER	08.12.1958	Tsooru küla
55	MÖTTUS	TOOMAS	05.12.1959	Savilöövi küla
53	PALM	ÜLLAR	17.12.1961	Tsooru küla
53	SAAVO	MARTIN	31.12.1961	Tsooru küla

ÜRITUSED TSOORUS

Aasta lõpp on alati täis sagimist. Tehakse aasta kokkuvõtteid, tänatakse neid, kes on aidanud kaasa õnnestunud aastale.

Sellist heatahtlikku sagimist on tunda ka tsoorulastes. Ridamisi on mitmeid ettevõtmisi, kuhu kõik on tere tulnud.

26. novembril kell 18 kohtuvad vallavanem Merike Prätz ja valla noorsoo- ja kultuurijuht Merle Tombak Tsooru rahvamajas kogukonna liikmetega, et aasta jooksul kuhjunud arusaamatused selgeks rääkida.

28. novembril kell 18 õpetab Ülle Fomotškina õpitoas valmistama jõuluseadeid lauale, aknale, õue, uksele. Kuna osalejate arv on piiratud, on vabad veel ainult üksikud kohad.

30. novembril kell 15 astuvad võistlustulle mälumängurid. Samal koosviibimisel lepitakse kokku ka aasta viimase turniiri toimumise aeg.

4. detsembril kell 17 kogunevad kamina-ruumi Antsla valla MTÜ-d ja seltsingud, et jätkata ümarlaua vestlusringi.

6. detsembril sõidab Tsooru külateater näitemänguga Kraavihallid viimasele väljasõidule. Lõpuetendus toimub Puka rahvamajas.

7. detsembril kell 18 võtavad aastaringi kokku rahvamaja taidlejad. Oma kontserdiga soovitakse tänada kõiki, kes neile kaasa elanud. Olete kõik oodatud tänuüritusele.

21. detsembril kell 11 ootame mudilasi koos õdede ja vendade ning vanematega rahvamaja, et üheskoos lustida. Selleks ajaks peaks jõuluvanagi Tsooru kanti jõudma.

27. detsembril lõpetab rahvamaja korraldatavad üritused tantsuõhtu. Mängib ansambel OnuPoeg, kellele tee Tsooru juba päris tuttav. Seda õhtut soovime muuta pidulikumaks ning ootame teid ballikleidis ja ülikonnas. Kuidas kõik täpselt toimub, jälgige reklaami.

Eelnimetatud kuupäevade vahele mahub veel üks mälumänguturniir ja palju muid väiksemaid tegemisi.

**Olete oodatud rahvamajja!
Toidab ju kultuur meie vaimu ja
publiku kohalolek innustab tegijaid
tegema veelgi rohkem ja veelgi
paremini.**

*Tsooru rahvamaja kollektiivi nimel
Kalle Nurk*

Tsooru kandi rahva teabeleht

KÜL A L E H T

Väljaandja ja toimetaja: **Kalle Nurk** tel: 5193 0084
Kuulutused ja kaastööd: kalle@antsla.ee
Külaleht Internetis: <http://tsoorukant.planet.ee>